

Allah Sana Kefil mi?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah’a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Aziz kardeşlerim,

“Elini göster” dendiğinde ayağını, dişlerini göstermesi söylenince kulağını gösteren birini düşünelim. Bu kişi kelimelere karşısındaki insanla aynı anlamı yükleyememektedir. Böyle biriyle ne kadar anlaşılabilir, birlikte olabiliriz? Hem dinimiz hem dünyamız için geçerli bir sorudur bu.

İnsanların Müslüman olduklarını söylemeleri bizim açımızdan Müslüman oldukları anlamına gelir. Fakat “Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki” denince ne anladığımız, kendimizi bağlılığa ne kadar mecbur ettiğimizize gerçekteki Müslümanlığımızdır. Resûlullah Efendimiz’in haberlerine sözgelimi Ebû Bekir -radiyallahu anh- de bir refleks göstermişti, başka zamanlarda yaşayan ve kendini Müslüman olarak tanımlayanlar da. “Resûlullah dedi ki” dendiği zaman “O ne dediyse öyledir” diye kendini hazırlayanlar da. “Burada ne demek istemiş olabilir acaba...” diye ‘merak’ eden veya “Öyle dedi ama şöylesi de var” diye düşünen üç profili gözümüzün önüne koyalım. Bunların üçünün Müslümanlığının aynı olduğunu iddia edebilir miyiz? Kâğıt üzerinde edebiliriz elbette, kâğıtta herkes Müslümandır.

Kıyamet gününde Allah Teâlâ’nın, cehennem engelini geçmiş, cennete kabul edilmiş kullarını bile derecelendirmeye tâbi tutacağını biliyoruz. Bu derecelendirme neye göre yapılacaktır peki? Kulağa gelen seslere, kalbin duyduğu frekanslara gösterilmiş tepkiye göre. (Tabii ki bu, Müslümanlar arasında geçerlidir, Müslümanlar dışındaki kitle konunun doğal olarak dışında.)

Resûlullah’ın muteber bir kaynaktan öğrenilen sözü kulağımıza geldiği, gözümüze temas ettiğinde gösterdiğimiz refleks, kabullenme, itirazsızlık, teslimiyet oranımız tam manasıyla Müslümanlık oranımızdır. Şunu aklımıza yerleştirelim: **“Kaç paralık Müslümansın?” diye sorulsa Müslümanlığın parayla ölçülemeyeceğini söyleriz. Resûlullah’ın bir sözünü -pratikte- yüzde kaç algıladığı, inancına yerleştirdiği, etki dairesine aldığı durum kişinin Müslümanlığını gösterir. Eğer Resûlullah’ın sözüne yüzde yetmiş ikna olmuşsa bir kalp, oradaki yüzde otuzluk fark, kişi istese de istemese de meleklerin kayıtlarına geçmiş olur.**

Ebû Bekir radiyallahu anh ile bizim aramızdaki fark da buradan doğar. Peygamberi ona gökyüzünün yukarıda değil, aşağıda olduğunu söylese aynen böyle kabul edecek bir imanı vardı. Zaten ona bu sebeple ‘sıddık’ lakabı verilmişti. Resûlullah aleyhisselam ona bir hurma gösterse ve o meyvenin adına başka bir şey dese bir daha hiç kimse onun hurma olduğuna Ebû Bekir’i ikna edebilir miydi? İman ettiği peygamberin dediği gibi olduğunu düşünüyordu her şeyin. Allah ondan razı olsun.

Allah Teâlâ kimsenin bir daha o Ebû Bekir gibi olamayacağını, ondan sonra gelenlerin artık B sınıfından Müslümanlıkla idare etmesi gerektiğini söylememiş, onunla yarışmamızı, hedef olarak bütün Müslümanlar’ın aynı yarışta olduklarını buyurmuştur. Sahabilik makamı dışında o sıddıklık, imanda ciddiyet, yarışa ilk girenlerin açtığı çığır ve her mümin de kıyamete dek o çığırda imanını test edip yarışa girecektir.

Mesela üç kelimeyi ele alalım: Yemin, şahit, kefil. Yemin etmek, şahitlik yapmak, kefil olmak.

Bu kelimelerin bizim için ne anlama geldiğini açıklamadan önce Resûlullah aleyhisselamın konuyla alakalı bir hadisin aydınlatıcı içeriğine bakmalıyız. Elbette bir hadis, hadise ne mana yüklediğimiz konusuyla da direkt ilgilidir. Hadisin kendisi için din ve iman, dünya ve ahiret, cennet veya cehennem anlamlarının karşılığı olduğundan haberdar olmayan nezdinde pek bir anlamı olduğundan bahsedilemez. Fakat dünyadaki imtihanını yaşamak, ahiretteki kurtuluşuna hazırlanmak

doğrultusundaki anlamından haberdar olanlar bu hadis-i şeriften de pek çok anlamı çıkaracak ve hayatlarında tatbik edeceklerdir.

Böyle olmadığında yemin, ağızımızda sakız ettiğimiz bir aksesuardan ibarettir. Şahitlik birinin hatırını kırmamak için aldığımız tavra, kefil olmak da rol olsun diye içine girdiğimiz bir şeye döner. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Buhârî'nin Sahîh'inde, birkaç yerde zikredilen şu hadis-i şerifine bakalım:

Hadis-i şerif bizden önceki ümmetlerden İsrailoğulları arasında geçen bir olayı anlatmaktadır. Olayda geçen adamın nakit paraya ihtiyacı var, tanımadığı birine gidip 1000 dinar istiyor. Adam karşısındaki kişiye şöyle bir bakıyor, niye para istediğini soruyor. Borç isteyen de parası olduğunu ama yanında kalmadığını söylüyor. Adam şahit getirmesini isteyince "Şahidim Allah" cevabını alıyor, "Allah'ın şahitliğine itirazın var mı?" İtirazı olmadığını söylüyor ama bir kefil olup olmadığını da soruyor. Bu sefer de "Kefilim Allah'tır" cevabını veriyor borç isteyen.

Borç istenen kişi "Peki" diyor, "madem Allah kefilin, al bakalım" diyor ve istediği borcu ona veriyor. Hangi gün borcu geri getireceğini sorunca da belirli bir günün cevabını alıyor. Bu söylenen günde borçlunun memleketinden diğer yere gemi gidip geliyormuş.

Adam borcu alıp memleketine dönüyor. İşini görüyor. Randevu gününde de borç aldığı parayı cebine koyarak bineceği gemiyi beklemeye koyuluyor. Ama o gün fırtına çıktığında geminin gelmeyeceğini söylüyorlar. Ne yapacağını, borç aldığı kişiye rezil olacağını düşünürken Allah'ı şahit ve kefil gösterdiği bu anlaşımdan mahcup çıkmamak üzere şöyle bir yol aklına geliyor: Başkasına ait o parayı eve götürmektense denizin kenarında gözüne çarpan bir kütüğü alıp ortasını deliyor, altınları içine koyuyor ve borcunu yolladığına dair bir not ekliyor. Kütüğün ağzını tıkayıp denize bırakıyor. Ardından evine dönüyor.

Borç veren adam anlaştıkları saatte gemiyi beklerken o gün geminin gelmeyeceği söylenince evine geri döneceği esnada, sahilde o kütüğü görüyor. Hiç olmazsa eli boş dönmemeyi, yakacak bir odun olarak onu götürmeyi düşünüp kütüğü yanına alıyor. Odunu evde kırdıklarında baltanın ilk vuruşunda içinden altınlarla birlikte borçlunun notu çıkıyor.

Ertesi hafta borçlu kişi yanına yine para alıp tekrar denize gidiyor ve gemiyle karşıya geçiyor. Borç aldığı kişiyi bulup geçen hafta geminin gelmediğini, parasını bu hafta getirdiğini söyleyince borç alınan, geçen hafta 'kefilinin borçları ödediği' cevabını veriyor. Böylece borçlu, yanında getirdiği paraları geri götürüyor.

*

Bu olayı Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, melun Yahudi milletin içinde yaşanan bir hadise olarak anlatmıştır. Her şeyden evvel tespit etmemiz gereken kısım şurasıdır ki onlar arasında dahi Allah'a bu kadar güvenen, Allah'ın da bu kadar mahcup etmeyip sevdiği insanlar bulunduğunu bilmek gerekir. Günümüzde Allah'ı kefil göstererek, Allah'ın emaneti olarak nikâhla bir araya gelmiş ve bu doğrultuda hayat tarzından ayrılmayan karı-koca, ümmet-i Muhammed arasında ne sıklıkla bulunabiliyor?

Allah benim kefaletimi kabul eder, bana şahit olur mu sorusu hepimize sorulmuş bir sorudur. Hiç unutmamamız gereken bir ifade: "Senin kefilin o parayı ödedi." İşte bu, imandır. Korkmalıyız ki bu hadis-i şerifi "Acaba bu mecazî bir ifade midir?" yaklaşımıyla değerlendirmek yaşadığımız 'Müslüman' toplumda artık kolayca rastlanabilen bir durumdur. Hepimiz şöyle bir geri dönüp 'yemin, şahitlik, kefalet' gibi Allah ile bağlantılı kavramların literatürümüzde ne anlama geldiğine bakmak mecburiyetindeyiz. Sözelimi ticaretimizde *vallahi* ifadesini kullandığımız zaman ne demek istiyoruz, karşımızdaki ne anlıyor? Nikâh masasına oturulduğunda duyduğumuz *Allah'ın adıyla ve peygamberin sünnetiyle* ifadesi bize ne düşündürüyor?

Belki her sabah yeniden düşünmemiz gerekecek kadar ağır sorulardır bunlar. Sultanahmed, Süleymaniye camilerinin, Kayseri'deki Hunat Camii'nin eskimiş olması Müslümanlar'ın dilinde Allah adının eskimiş olmasının yanında ne ehemmiyet ifade edebilir? Birine "Allah aşkına", "Allah'ını seversen" dediğimizde bundan ne kadar etkilenir ya da karşımızdakinden duyduğumuzda anlayışımızı ne derece belirler?

Bir dilenci, tâbîinden bir zatın kapısını çalmış ve "Allah'ını seversen bana bir şeyler ver" demiş. Tâbîî içeri girip eşine, üzerine giyineceği kadar eşya alıp dışarı çıkmasını söylemiş. Kapıda bekleyen adamı da eve çağırarak artık evin içindekilerle birlikte ona ait olduğunu söylemiş, oradan ayrılmak üzere hareket ediyormuş ki dilenci, "Ben sadece biraz yemek istiyordum, evi ne yapayım?" deyivermiş. O zat ise "Yemek istiyordun ama öyle birinin adını kullanarak istedin ki canım dışında her şeyimi sana vermek zorundaydım" karşılığını vermiş.

Biz acaba "Allah şahit!" dediğimizde yalanımızı perçinlemek için bunu söylüyor olabilir miyiz? Bedava kullandığımız, kelepir mantıkla bol keseden söylediğimiz, bozduğumuz her yemin ve şahitlik biraz da bu anlama gelir. Şöyle düşünelim: Bugün biz Allah'ı kefil göstererek iş halledebilir miyiz? Kimse Allah'a güvenmediği, onun için bu işin hallolmayacağını söylemek meselenin kolay tarafıdır; bize Allah kefil gösterilse ne durumdayız? Daima birilerinin zafiyeti üzerinden değil, kendi eksikliğimiz konusunda da muhasebe yapmamız gereklidir -zaten son tahlilde bizi ilgilendiren 'birileri' değil, kendimizdir. Ben Allah'ın kefaletine ne kadar güvenirim, Allah bana ne kadar kefil olur?

Düşünmemize yardımcı olması bakımından şu örneği ele alalım: Bizden uzak olsun, bankadan kefalet istendiğinde gelen cevap neye göre belirlenir? Geçmiş çeklere, ödemelere, takvime, sabıkaya göre. Allah bize kefil olacaksa neye göre olacaktır?

Yukarıdaki hadis-i şerifin anlattığı hadisedeki bazı ince noktaları düşünelim:

Bir adam borç aldı. Borcuna vefalı davrandı mı? Evet. Ödeme günü gelince vasıta bulamadı. Fakat vasıta bulamamayı bahane ederek evine dönmedi. Koca bir gemi bulamadı belki ama küçük bir kütük buldu. Allah'ın onda aradığı da bu gayretti zaten; gemi bulamazsan kütük bulmalısın. Çünkü 'Millet kötü, herkes şöyle böyle' diyerek işin kaçamağına varmak maharet değildir. Borcunu sonraki hafta ödemesi günah değildi, karşıdaki kişi de geminin fırtınadan dolayı gelemediğini görüyordu. Korona salgınını bahane ederek -kasada kırk sene yetecek para olduğu hâlde- kirayı ödemiyor değildi adam! Allah böyle birine kefil olur mu?

Gemi bulamadığı için kütük bulma gayreti gösterene Allah, kütüğü adresine ulaştırma lütfunu bahşeder. Bu lütuf hepimiz için muhtemeldir. Şayet muhatabı olmasaydık Allah Teâlâ, İsrailoğulları'nda vuku bulan bu hadis-i şerifin ümmet-i Muhammed'e anlatılmasını murat etmezdi. Fakat biz bu tür keramet, harika, destek ve lütufları sevdiğimiz şeyhlere izafe ettiğimiz hikâyeler olarak anladığımız için günün birinde Rabbimizin, velev okuma-yazma bilmeyen biri olalım, bizi de destekleyeceğini söyleyeceğimiz iman taşıyamıyoruz. Böyle bir zafiyetimiz var.

Yeminine sadık, güveniyle ilgili defosu olmayan tüccar hakkında Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Kıyamet gününde siddıklar ve şehidlerle birlikte dirilecek" buyurmaktadır. Bunun nedeni, çarşı-pazarda bile namuslu kalabilmenin zorluğundan ileri gelmektedir; biri için 'yağmurda bile ıslanmamış' demek gibi! Öyleyse ticaret, bozulmamanın çok zor olduğu bir zemindir. Ticarete giren Müslüman, tezgâhında Allah ile beraber durduğu ve iş yerinde Allah'tan hiç ayrılmadığı içindir ki yalandan adeta elektrik çarpmasından korktuğu gibi korkar. Böyle bir tüccar yemin etmez, Allah adına söz vermez; çünkü yemin doğru bile olsa bereketi gider. Böyle bir tüccarın bir mahallede varlığı, orada büyük bir âlimin varlığı gibidir.

Müslüman biri herhangi bir şey hakkında 'vallahı' ifadesini kullandığında, bir dağı yerinden kaldırıp başka yere koymuş gibi ağırlık hissetmelidir. Kaldı ki yeminin ağızda eskimesi, kelepir, gelişigüzel

kullanılması ne acınacak, zavallı bir hâldir. Zaten söz arasında yemin üstüne yemin edilebiliyor olması da bizatihi yeminin değerinin olmayışından kaynaklanmaktadır, tıpkı ‘inşallah’ deyişimizin kıymetsiz ve alelade hâle gelişi gibi.

Aynaya bakıp kendimize “Allah bana kefil olur mu?” diye sormadan önce şunu sorgulayalım: Mesela eşimize, “Allah şahidim olsun ki...” diyerek bir şeyden bahsettiğimiz ya da vaatte bulunduğumuz zaman eşimiz o işin kesinlikle olacağı yönünde bir kanaate ulaşıyor mu? Artık o konuda ısrar etmeye hiç gerek kalmadığını çünkü Allah’ı şahit tutmamızın ne kadar olağanüstü anlama geldiğini bildiğimizi düşünüyor mu hakkımızda? Yoksa o da şeytana başka bir taraftan yakalanmış olduğu için “Allah’ı bu işe karıştırma” gibi ucube bir cevap mı geliyor karşılık olarak?

*

Bu konu bize neler kaybettiğimizi anlama hususunda yardımcı olacak bir kapı aralamalıdır. Allah’ın adının eskimesi, adın değerinin kaybolması İsrailoğulları arasında bile görülebilen seviyeden uzak olduğumuz anlamına gelmektedir. Bizim ümmetimizde Allah’ın adı anıldığında şahit kelimesini dilden çıkarmaya gerek kalmadan işlerin halloluyor olması gerekmez miydi? Öyle çok yemin bozmuşuz, yemini ve şahitliği öyle fazla sulandırmış, tüketmişiz ki... Hiçbir yerde geçerliliği olmayan, eskimiş bir paraya dönmüş şahitlik.

Hele ki bir konuda Allah şahit tutulduğunda taraflardan diğeri “Allah’ı karıştırma” gibi bir cümleyi ağzından kaçırabiliyorsa -ki günümüzde bunu duymak neredeyse normal hâle gelmiş durumdadır- orada söze gerek yok denebilir. Ev alırken bankadan kredi alınmasına Allah’ı karıştırmıyoruz, boşanırken, kocayı şikâyet ederken karıştırmıyoruz, borç alışverişinde, gıda helallikinde karıştırmıyoruz... Allah nereye, neyimize karışacak peki? Sadece mezarlıklara. Her mezarın başında Fâtîha’sı var, o kadar.

Kaybedilen Müslümanlığımızdan önce insanlık kabiliyetimizin elden gittiği bu konularda tefekkür edip vicdanlarımızı hareketlendirmemiz gerekiyor. Allah’ın kefil gösterildiği, ne gösterenin ne de duyanın içi rahat inanmadığı bir toplumda daha hangi düzeye inilmesi gerekir ki güven duygusunun yokluğu anlaşılsın? Allah’a güvenmeyi, Allah’ın bizi koruyacağı inancımızı tedavülden öyle kaldırdık ki yerine geri gelmesi için belki on yıllarca çalışmamız gerekecektir. Bu inanç ve güveni çürütmüş, kendi de çürümüş neslin gidip yeni bir neslin gelmesi gerekir. Mukaddesatımızın yeniden toplumsal gücünü kazanması zordur.

Ama evlerimizde, ailelerimizde Allah’ı yeniden en büyük isim, en büyük kudret, en büyük kefil, en güçlü şahit hâline getirebiliriz. İmanımızı, nefsimizi, neslimizi böylece korumuş oluruz ve dünya yansa da evimiz yanmaz, yaşarız. Çünkü Allah kefaletinden vazgeçmez, hiçbir kulunu yolda bırakmaz. Eğer karısı olacak kişiye nikâhta söylenen *Allah’ın adıyla* sözünü unutan kimseler varsa Allah, adının orada kullanıldığını unutmamıştır. Hayy ve Kayyûm olarak kullarının üzerindedir.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللّٰهُ وَسَلَّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ اٰلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah’a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.